

Náklady řízení

Jestliže soud prvního stupně při rozhodování o úhradě odměny za zastupování, hotových výdajů advokáta a náhradě za daň některé provedené úkony posoudí jako neúčelné, má ustanovený advokát možnost podat proti jeho rozhodnutí odvolání a v něm uvést tvrzení a případně navrhnout důkazy k prokázání účelnosti předmětných úkonů. V tomto případě se totiž ze strany soudu již nejedná o zjišťování rozhodných skutečností, ale o právní posouzení věci, které může soud učinit sám na základě skutečností vyplývajících ze spisu. Soud prvního stupně i soud odvolací musí vždy ve svém rozhodnutí alespoň stručně odůvodnit, z jakého důvodu konkrétní úkony nepovažovaly za účelné, jinak jsou jejich rozhodnutí v tomto ohledu nepřezkoumatelná.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 2448/2014, ze dne 17.2.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. Š., zastoupeného JUDr. D.M., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu škody a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 18 C 213/2004, o dovolání ustanoveného zástupce žalobce Mgr. P.Č., advokáta se sídlem v L., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2014, č. j. 35 Co 507/2013 - 538, tak, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 16. 10. 2013, č. j. 18 C 213/2004 - 474, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2014, č. j. 35 Co 507/2013 - 538, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 2 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobce se žalobou domáhal zaplacení částky 139.617.823,12 Kč s příslušenstvím jako náhrady škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobených nesprávným úředním postupem žalované; žalobu později rozšířil a požadoval dalších 178.500,- Kč s příslušenstvím. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 jako soudu prvního stupně ze dne 9. 5. 2006, č. j. 18 C 213/2004 - 74, byl žalobci podle § 30 ve spojení s § 138 občanského soudního řádu ustanoven zástupcem advokát Mgr. P.Č.

Soud prvního stupně usnesením ze dne 16. 10. 2013, č. j. 18 C 213/2004 - 474, rozhodl, že ustanovenému zástupci žalobce, advokátu Mgr. P.Č., se „přiznává odměna za zastupování žalobce a náhrada hotových výdajů v celkové výši 0,- Kč.“ Uvedl, že advokát ve věci provedl 12 úkonů právní služby. Výši odměny a náhrady stanovil podle vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., advokátního tarifu. Soud uvedl, že hodnotu práva, kterého se žalobce domáhá, lze zjistit jen s nepoměrnými obtížemi, neboť žalobce nároky neustále měnil a nebyl schopen dojít k přesné částce představující náhradu škody. Výše žalované částky byla stanovena jen jakýmsi odhadem, neodvíjejícím se od reálného základu, a je abnormálně vysoká. Soud proto podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu stanovil tarifní hodnotu věci na 5.000,- Kč (resp. u úkonu provedeného do 31. 8. 2006 1.000,- Kč). Podle soudu prvního stupně žalobci náleží mimosmluvní odměna za 12 úkonů právní služby ve výši 9.250,- Kč, náhrada hotových výdajů ve výši 3.375,- Kč a náhrada za 21% DPH z odměny a náhrady hotových výdajů, celkem částka 15.276,25 Kč. Vzhledem k dříve vyplacené záloze ve výši 20.000,- Kč soud právnímu zástupci žalobce ničeho nepřiznal.

Městský soud v Praze jako soud odvolací k odvolání ustanoveného zástupce žalobce napadeným usnesením usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že Mgr. P.Č. se na náhradě za zastupování

žalobce přiznává částka 28.193,- Kč. Podle odvolacího soudu bylo na místě určit výši odměny podle § 9 odst. 1 advokátního tarifu, jak učinil soud prvního stupně. Odměnu je však třeba přiznat jak za zastupování ohledně nároku na zadostiučinění za nemajetkovou újmu, tak i za zastupování ohledně nároku na náhradu škody. Odvolací soud vyšel z obsahu spisu a uvedl, že právní zástupce vykonal 11 úkonů právní služby, za které je možné přiznat mu odměnu. Pokud právní zástupce tvrdil, že učinil i další úkony, nelze za ně odměnu přiznat, neboť tyto byly neúčelné, právní zástupce žalobce jejich konání neprokázal, údajně učiněná podání se ve spise nenachází, nebo se nejednalo o úkony při zastupování žalobce. Právnímu zástupci žalobce proto náleží mimosmluvní odměna ve výši 20.000,- Kč (odvolací soud vypočtenou mimosmluvní odměnu za jedenáct úkonů právní služby při tarifní hodnotě sporu 5.000,- Kč vynásobil dvěma), paušální náhrada hotových výdajů ve výši 3.300,- Kč a náhrada za 21% DPH ve výši 4.893,- Kč, celkem částka 28.193,- Kč. V odůvodnění napadeného usnesení odvolací soud uvedl, že právnímu zástupci bude vyplacen rozdíl mezi výrokem přiznanou částkou 28.193,- Kč a vyplacenou zálohou 20.000,- Kč.

Proti uvedenému usnesení podal ustanovený zástupce žalobce dovolání. V něm jako otázku, která dosud nebyla dovolacím soudem vyřešena a kterou zároveň soud odvolací nesprávně právně posoudil, vymezil otázku výše tarifní hodnoty sporu o náhradu škody a o zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád). Právní zástupce žalobce dále uvedl, že soud prvního stupně nebo odvolací soud měl žalobce podle § 118a odst. 3 občanského soudního řádu vyzvat, aby doplnil důkazy k prokázání svých tvrzení ohledně provedení dalších úkonů právní služby. Kromě toho odvolací soud při výpočtu výše odměny nezohlednil výši sazby mimosmluvní odměny podle aktuálního znění advokátního tarifu a jako výši mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby stanovil nesprávně jednotnou částku 1.000,- Kč pro každý z úkonů, resp. částku 500,- Kč pro úkony podle § 11 odst. 2 advokátního tarifu. Dovolatel odvolacímu soudu dále vytkl, že ve výroku napadeného usnesení neuvedl povinnou osobu k platbě odměny.

Nejvyšší soud jako soud dovolací v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (viz čl. II bod 7. zákona č. [404/2012](#) Sb. a čl. II bod 2 zákona č. [293/2013](#) Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

Nejvyšší soud nejprve zjišťoval, zda je dovolání podáno osobou k tomu oprávněnou, a uzavřel, že tomu tak je. Ustanovený zástupce žalobce podal dovolání z toho důvodu, že mu nebylo přiznáno jeho subjektivní právo na úhradu hotových výdajů, na odměnu za zastupování a na náhradu za daň z přidané hodnoty podle ustanovení § 140 odst. 2 o. s. ř. Ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. uvádí, že dovolání je oprávněn podat účastník. Nejvyšší soud však dovodil, že v části řízení, ve které se rozhoduje o jeho právech a povinnostech, např. o přiznání odměny za zastupování, náhrady hotových výdajů a náhrady za daň z přidané hodnoty, má ustanovený zástupce žalobce obdobné postavení jako účastník řízení, a je proto legitimován k podání dovolání. K tomuto závěru srov. mutatis mutandis závěry dosažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 25 Cdo 644/2014, publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 94/2014, ve kterém Nejvyšší soud přijal a odůvodnil závěr, že vedlejší účastník řízení je aktivně legitimován k podání dovolání proti výroku, kterým mu nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení. Obdobně se k otázce legitimace k podání opravných prostředků vyjadřuje i komentářová literatura, podle které definice účastníků řízení uvedené v § 90 a v § 94 odst. 1 a 2 o. s. ř. mají na mysli účastníky řízení o věci samé. Soudního řízení se však kromě nich zúčastňují další osoby, kterým se rovněž přiznává postavení účastníků řízení, a to v té jeho části, v níž se jedná o jejich nárocích, neboť tu jde o jejich práva a povinnosti. Osoba, které soud rozhodnutím uložil nějakou povinnost, nebo které v důsledku rozhodnutí soudu vznikla určitá újma na jejích právech, aniž by se stala (v souladu se zákonem) účastníkem řízení, má obdobná procesní práva jako účastník. Je proto mimo jiné vždy legitimována

podat odvolání či dovolání proti takovému rozhodnutí soudu (srov. Drápal in Drápal, Bureš a kol.: Občanský soudní řád I, II, 1. vydání, 2009, s. 616.)

Nejvyšší soud se dále zabýval přípustností dovolání, konkrétně otázkou, zda se na posuzovaný případ vztahuje ustanovení § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř., a zda bylo napadeným usnesením rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím částku 50.000,- Kč. Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013, sen. zn. 29 ICdo 34/2013, uveřejněného pod č. 5/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v případě, kdy soud účastníku odepřel náhradu nákladů řízení, je pro posouzení, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50.000,- Kč, určující výše nákladů řízení, jejichž náhradu takto soudy dovolatelé odepřely.

Dovolací soud proto přistoupil k výpočtu částky, která byla (resp. mohla být) dovolateli napadeným usnesením odepřena, a při přezkumu přípustnosti dovolání se z toho důvodu zabýval zároveň i jeho důvodností.

V posuzovaném případě přichází v úvahu přiznání odměny za zastupování advokáta, náhrady hotových výdajů a náhrady za daň z přidané hodnoty podle § 140 odst. 2 o. s. ř. Podle tohoto ustanovení se při určení náhrady hotových výdajů a odměny za zastupování postupuje podle ustanovení zvláštního právního předpisu o mimosmluvní odměně a náhradu za daň z přidané hodnoty soud určí z odměny za zastupování a z náhrady hotových výdajů podle sazby daně z přidané hodnoty stanovené zvláštním právním předpisem. Zvláštním právním předpisem upravujícím náhradu hotových výdajů a odměnu za zastupování je vyhláška ministerstva spravedlnosti č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), dále jen „advokátní tarif“.

Podle judikatury Nejvyššího soudu je na případy, kdy je předmětem řízení zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou při výkonu veřejné moci, při stanovení tarifní hodnoty příslušné aplikovat § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, resp. ve znění účinném do 31. 12. 2012 ustanovení § 9 odst. 4 advokátního tarifu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3378/2013, proti němuž podaná ústavní stížnost byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2014, sp. zn. I. ÚS 958/2014, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 30 Cdo 2707/2013, uveřejněné pod číslem 40/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2014, sp. zn. 30 Cdo 374/2014).

V posuzovaném případě byl předmětem řízení nejen nárok na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, ale i nárok na náhradu škody. Žalobce se na žalované domáhal náhrady škody a nemajetkové újmy, které mu měly být způsobeny nesprávným úředním postupem v řízení vedeném u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. K 32/95. Žalobce měl v řízení potíže se specifikací, jakou část jeho nároku tvoří nárok na náhradu škody a jakou část tvoří nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Ostatně ani v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně ve věci samé (rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 3. 6. 2013, č. j. 18 C 213/2004 – 460) není jasně uvedeno, jakou částku žalobce požadoval jako náhradu škody a jakou jako zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Obvodní soud pro Prahu 2 žalobci přiznal jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou nepřiměřenou délkou řízení částku 178.500,- Kč s příslušenstvím, ve zbytku žalobu zamítl a na náhradě škody tak žalobci ničeho nepřiznal.

V posuzovaném případě tedy jednak není zcela zřejmé, jakou částku žalobce na náhradě škody vlastně požadoval, jednak byl žalobce ve sporu o náhradu škody zcela neúspěšný, nelze proto zjistit, jaká byla hodnota věci, resp. hodnota domnělého nároku.

To však neznamená, že by odměnu zástupce žalobce nebylo možné určit, neboť určení žalobcem

požadované částky ve sporu automaticky neznamená, že tato částka bude považována za tarifní hodnotu ve smyslu § 7 a následujících advokátního tarifu (srov. též usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2014, sp. zn. III. ÚS 879/14).

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že tarifní hodnota sporu o náhradu škody může být v některých případech (a bude tomu tak i v případě posuzovaném) určena podle ustanovení § 9 odst. 1 advokátního tarifu, podle kterého nelze-li hodnotu věci nebo práva vyjádřit v penězích nebo lze-li ji zjistit jen s nepoměrnými obtížemi a není-li dále stanoveno jinak, považuje se za tarifní hodnotu částka 5.000,- Kč (srov. § 9 odst. 1 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 9. 2006 do 31. 12. 2012).

Ve sporech o náhradu škody podle zákona č. [82/1998](#) Sb. žalobci nehradí soudní poplatky (tato řízení jsou od soudního poplatku osvobozena, srov. ustanovení § 11 odst. 1 písm. m/ zákona č. [549/1991](#) Sb., o soudních poplatcích). V případě neúspěchu ve věci pak (v naprosté většině případů) ani nehradí žalovanému, kterým je stát (případně územní samosprávný celek), náhradu nákladů na odměnu za zastupování advokátem podle advokátního tarifu, neboť podle ustálené judikatury není zastoupení státu advokátem zpravidla považováno za účelné vynaložení výdajů (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 2929/07, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 167/2008, a na ně navazující judikaturu Ústavního soudu). Při vyčíslení náhrady škody tak nejsou žalobci co se týče požadované částky de facto ničím limitováni. Výjimkou tak nejsou žaloby o zaplacení částek v řádu stovek miliónů korun, jako v nyní posuzovaném případě.

Zároveň se však nemusí vždy jednat o případy, kdy by žalobci neměl být ustanoven advokát z důvodu, že jde o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva (§ 138 odst. 1 ve spojení s § 30 o. s. ř.). Může se totiž jednat o situace, kdy nárok žalobce je co do svého základu oprávněný, avšak soud nakonec žalobci přirčne jen zlomek požadované částky, nebo o situace, kdy žalobce sice nakonec ve sporu neuspěje, ale neopodstatněnost jeho nároku nebyla od počátku zjevná (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 987/2013, podle kterého jde o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva ve smyslu ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř. zpravidla tehdy, je-li již ze samotných údajů /tvrzení/ účastníka nebo z toho, co je soudu známo z obsahu spisu nebo z jiné úřední činnosti nebo co je obecně známé, bez dalšího nepochybné, že požadavku účastníka nemůže být vyhověno).

Vzhledem k uvedenému se soudy nezřídka dostávají do situace, kdy je žalobci ve sporech o náhradu škody ustanoven advokát a při vyčíslení jeho odměny za zastupování podle ustanovení § 140 odst. 2 o. s. ř. není zcela jasné, jaká odměna by mu měla být přiznána. Vyjde-li soud (za použití advokátního tarifu) z výše odměny za jeden úkon právní služby určené z tarifní hodnoty sporu ve výši žalobcem požadované částky, dochází ke zjevně nepřiměřeným částkám odměny (v nyní posuzovaném případě např. jde o částku přesahující sto tisíc korun za jeden úkon právní služby), které zjevně neodpovídají povaze a složitosti sporu.

Nejvyšší soud si je zároveň vědom judikatury Ústavního soudu, podle které nelze v uvedených případech analogicky použít § 150 o. s. ř. a odměnu ustanoveného advokáta moderovat (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. II. ÚS 1534/10, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 126/2012), kromě zcela výjimečných případů (srov. nález Ústavního soudu ze dne 22. 11. 2007, sp. zn. I. ÚS 1126/07, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu pod č. 206/2007).

Zmíněná judikatura Ústavního soudu stojí na tom, že musí být chráněno legitimní očekávání ustanoveného advokáta. Nejvyšší soud se domnívá, že i z pohledu legitimního očekávání ustanovovaných advokátů bude žádoucí, pokud se dosud roztržštěná rozhodovací praxe soudů při přiznávání odměn za zastupování ve sporech o náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci sjednotí a za tarifní hodnotu těchto sporů bude považována částka určená podle ustanovení § 9 odst.

1 advokátního tarifu tam, kde nebude možno hodnotu věci nebo práva, které je předmětem sporu, určit v penězích nebo vyjádřit bez nepřiměřených obtíží. Ústavní soud postup, kdy obecné soudy přistoupily ke stanovení tarifní hodnoty sporů podle zákona č. [82/1998](#) Sb. na základě ustanovení § 9 odst. 1 advokátního tarifu, v několika svých usneseních aproboval. Ústavní soud v tomto postupu neshledal zásah do práva na spravedlivý proces, a to ani v případě, kdy bylo v řízení požadováno zadostiučinění za nemajetkovou újmu, ani v případě, kdy byla požadována náhrada škody (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 11. 2012, I. ÚS 3833/2012, ze dne 21. 11. 2013, sp. zn. II. ÚS 315/13, ze dne 26. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 3471/12, a již citované usnesení sp. zn. III. ÚS 879/14).

Nejvyšší soud nicméně dodává, že v některých případech, kdy bude výše nároku na náhradu škody přesně stanovena, a kdy bude žalobce ve sporu úspěšný, bude možno uvažovat o stanovení tarifní hodnoty podle ustanovení § 8 odst. 1 advokátního tarifu, tzn. podle výše požadovaného peněžitého plnění. Je tomu tak proto, že je-li žalobce ve sporu o náhradu škody úspěšný, pak hodnotu sporu určit lze - jedná se o žalobci přiznanou částku.

Pouze na okraj je pak možné pro úplnost dodat, že od 1. 1. 2011 ustanovení § 12a odst. 2 advokátního tarifu stanovuje, že sazba mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby ustanoveného zástupce nebo ustanoveného opatrovníka v občanském soudním řízení snižena podle § 12a odst. 1 činí nejvýše 5.000 Kč.

Pro posouzení výše odměny za jednotlivé úkony právní služby je rozhodné datum, kdy byly tyto úkony učiněny (srov. přechodná ustanovení vyhlášky č. [399/2010](#) Sb. a 486/2012 Sb., podle kterých za právní služby poskytnuté přede dnem nabytí účinnosti novelizujících vyhlášek přísluší ustanovenému zástupci v občanském soudním řízení odměna podle dosavadního znění advokátního tarifu). Dovolací soud tedy při posouzení úkonů vykonaných do 31. 12. 2010 vyšel z advokátního tarifu ve znění vyhlášky č. [276/2006](#) Sb., a při posouzení později vykonaných úkonů z advokátního tarifu ve znění vyhlášky č. [399/2010](#) Sb.

Vzhledem k výše uvedenému považoval Nejvyšší soud za tarifní hodnotu sporu o náhradu škody částku 5.000,- Kč podle ustanovení § 9 odst. 1 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 9. 2007 do 31. 12. 2012. Tarifní hodnota sporu o zadostiučinění za nemajetkovou újmu činila 50.000,- Kč podle ustanovení § 9 odst. 4 advokátního tarifu ve znění účinném od 1. 9. 2007 do 31. 12. 2012.

Podle ustanovení § 12 odst. 3 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2012, platí, že při spojení dvou nebo více věcí, pro něž spojení ke společnému projednání není stanoveno zákonem, se zvyšuje mimosmluvní odměna náležející ve věci s nejvyšší tarifní hodnotou o polovinu mimosmluvní odměny, jež by jinak náležela v ostatních spojených věcech. Vzhledem k tomu, že v předmětném řízení se rozhodovalo o dvou různých nárocích žalobce (nárok na náhradu škody a nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu), pro něž není spojení ke společnému projednání stanoveno zákonem, postupoval Nejvyšší soud podle uvedeného ustanovení.

V souzeném případě ustanovený zástupce tvrdí, že učinil dvacet jedna úkonů právní služby. Odvolací soud při svém právním posouzení věci dospěl k závěru, že ustanovený zástupce vykonal jedenáct úkonů právní služby. Nejvyšší soud vzal při svém výpočtu pro účely zjištění přípustnosti dovolání do úvahy kromě jedenácti úkonů právní služby, jejichž provedení odvolací soud nezpochybnil, rovněž úkony, o kterých odvolací soud uvedl, že jejich provedení dovolatel neprokázal (další porady s klientem přesahující jednu hodinu ve dnech 19. 9. 2007, 28. 11. 2007, 19. 12. 2008 a 7. 5. 2009), že byly neúčelné (opakované doplnění žaloby ze dne 1. 4. 2008, podání ze dne 13. 1. 2009 a doplnění odvolání ze dne 23. 5. 2011), a že se ve spise nenachází (písemné podání ze dne 22. 12. 2008). U těchto úkonů ustanovený zástupce v dovolání namítá, že provedeny byly a že byly účelné, a není možno s určitostí vyloučit, že by se mu tyto skutečnosti nepodařilo v dalším řízení prokázat. Dovolací soud proto k vyjmenovaným úkonům při posuzování limitu přípustnosti dovolání přihlédl, aniž by tím

jakkoliv předjímal řešení otázek, zda úkony skutečně byly provedeny a zda byly provedeny účelně. Dovolací soud však při svém výpočtu nepřihlédl k žádosti ustanoveného zástupce o poskytnutí zálohy na odměnu a na hotové výdaje ze dne 4. 1. 2009 a k odvolání ustanoveného zástupce proti usnesení o přiznání zálohy ze dne 7. 4. 2009. Provedení těchto úkonů nelze totiž považovat za poskytování právních služeb ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 advokátního tarifu, když ustanovený zástupce jimi nečinil žádné kroky ve prospěch účastníka řízení, kterého v řízení zastupoval, ale domáhal se jimi poskytnutí zálohy za provedené právní služby ve svůj prospěch.

Při stanovení mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby Nejvyšší soud vycházel z ustanovení § 9 odst. 4 a § 9 odst. 1, ve spojení s § 7 advokátního tarifu (ve znění účinném od 1. 9. 2006 do 31. 12. 2012). Za jeden úkon právní služby tak náleží odměna ve výši 3.100,- Kč podle § 7 bodu 5 advokátního tarifu, zvýšená v souladu s § 12 odst. 3 advokátního tarifu o polovinu mimosmluvní odměny, jež by náležela ve věci s tarifní hodnotou 5.000,- Kč (tedy o 500,- Kč, srov. § 7 bod 3 advokátního tarifu). U úkonů, které byly provedeny od 1. 1. 2011, přistoupil Nejvyšší soud ke snížení mimosmluvní odměny ustanoveného zástupce o 30 % v souladu s ustanovením § 12a odst. 1 advokátního tarifu. U úkonů podle § 11 odst. 2 advokátního tarifu náleží ustanovenému zástupci odměna ve výši jedné poloviny mimosmluvní odměny, od 1. 1. 2011 rovněž snížená o 30 % podle ustanovení § 12a odst. 1 advokátního tarifu.

Dovolací soud vzal v úvahu devatenáct úkonů právní služby, za které by náležela odměna ve v 61.020,- Kč (1 x 1.800,- Kč za odvolání ze dne 14. 8. 2008 proti rozhodnutí, které nebylo rozhodnutím ve věci samé; 14 x 3.600,- Kč za první poradou s klientem včetně převzetí zastoupení dne 19. 12. 2006, doplnění žaloby ze dne 15. 10. 2007, účast na jednání soudu dne 20. 11. 2007, 15. 1. 2009, 29. 9. 2010, písemné podání soudu ze dne 5. 12. 2007, dovolání ze dne 3. 2. 2009, další porady s klientem přesahující jednu hodinu ve dnech 19. 9. 2007, 28. 11. 2007, 19. 12. 2008 a 7. 5. 2009, doplnění žaloby ze dne 1. 4. 2008, písemné podání ze dne 13. 1. 2009 a ze dne 22. 12. 2008; 1 x 1.260,- Kč za účast při jednání dne 31. 5. 2011, při kterém došlo pouze k vyhlášení rozsudku; a 3 x 2.520 Kč za odvolání ze dne 6. 1. 2011, účast při jednání soudu dne 12. 12. 2011 a doplnění odvolání dne 23. 5. 2011). Jako náhrada hotových výdajů by podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu náleželo ustanovenému zástupci za devatenáct úkonů právní služby celkem 5.700,- Kč (19 x 300,- Kč). Daň z přidané hodnoty ve výši 21 % by činila 14.011,20 Kč. Částka, která by ustanovenému zástupci mohla být přiznána v případě, že by mu byla přiznána odměna podle jeho žádosti (s výjimkou dvou výše vedených úkonů, jež nelze považovat za úkony právní služby), činí celkem 80.731,20 Kč (61.020,- Kč + 5.700,- Kč + 14.011,20 Kč). Po odečtení částky 28.193,- Kč, přiznané ustanovenému zástupci napadeným usnesením, zbývá částka 52.538,20 Kč, která byla rozsudkem odvolacího soudu ustanovenému zástupci odepřena. Hranici 50.000,- Kč pro přípustnost dovolání ve smyslu § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. tak částka, která byla rozsudkem odvolacího soudu ustanovenému zástupci odepřena, přesahuje.

Vzhledem k výše uvedenému je dovolání přípustné. Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že právní posouzení otázky tarifní hodnoty sporu o náhradu škody a o zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle zákona č. [82/1998](#) Sb. odvolacím soudem je nesprávné a dovolání je proto v této části důvodné. Důvodné je dovolání rovněž v části, v níž právní zástupce žalobce namítá, že odvolací soud jako výši mimosmluvní odměny za jeden úkon právní služby nesprávně stanovil jednotnou částku 1.000,- Kč pro každý z úkonů (resp. částku 500,- Kč pro každý z úkonů podle § 11 odst. 2 advokátního tarifu), a nezohlednil výši sazby mimosmluvní odměny podle aktuálního znění advokátního tarifu.

Nejvyšší soud se dále zabýval námitkou právního zástupce žalobce, že odvolací soud měl vzít v úvahu i další jím provedené úkony právní služby, případně měl žalobce podle § 118a odst. 3 o. s. ř. vyzvat, aby svá tvrzení ohledně těchto úkonů právní služby doložil.

Podle ustanovení § 140 odst. 2 o. s. ř., věty první před středníkem, byl-li účastníku ustanoven

zástupcem nebo opatrovníkem advokát, platí jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování, popřípadě též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát.

Z uvedeného ustanovení vyplývá, že soud o úhradě odměny za zastupování, hotových výdajů advokáta a náhradě za daň z přidané hodnoty rozhodne z úřední povinnosti. Aby mohl rozhodnout, musí si zjistit (rovněž z úřední povinnosti) relevantní skutečnosti a opatřit dostatečné podklady. Ty může získat přímo ze soudního spisu v dané věci nebo z vyúčtování dodaného samotným ustanoveným advokátem. Jestliže je předloženo vyúčtování advokáta neúplné, např. proto, že není doloženo provedení některých v něm tvrzených úkonů, musí soud poskytnout ustanovenému advokátovi možnost vyúčtování doplnit (a provedení sporných úkonů prokázat). Pokud by soud k doložení provedení tvrzených úkonů advokáta nevyzval, rezignoval by tak na svoji povinnost ex officio o odměně ustanoveného advokáta rozhodnout a zjistit si za tím účelem všechny potřebné skutečnosti. Nepostupuje-li uvedeným způsobem soud prvního stupně, zjedná k odvolání ustanoveného advokáta nápravu soud odvolací.

Jestliže soud prvního stupně při rozhodování o úhradě odměny za zastupování, hotových výdajů advokáta a náhradě za daň některé provedené úkony posoudí jako neúčelné, má ustanovený advokát možnost podat proti jeho rozhodnutí odvolání a v něm uvést tvrzení a případně navrhnout důkazy k prokázání účelnosti předmětných úkonů. V tomto případě se totiž ze strany soudu již nejedná o zjišťování rozhodných skutečností, ale o právní posouzení věci, které může soud učinit sám na základě skutečností vyplývajících ze spisu. Soud prvního stupně i soud odvolací musí vždy ve svém rozhodnutí alespoň stručně odůvodnit, z jakého důvodu konkrétní úkony nepovažovaly za účelné, jinak jsou jejich rozhodnutí v tomto ohledu nepřezkoumatelná.

Odvolací soud proto pochybil, nevyzval-li právního zástupce žalobce k doplnění rozhodných skutečností ohledně úkonů, jejichž provedení nebylo podle názoru soudu prokázáno. Odvolací soud rovněž pochybil, když u úkonů, jejichž provedení podle něj nebylo účelné, v odůvodnění napadeného usnesení neuvedl, z jakého důvodu je posoudil jako neúčelné.

Nejvyšší soud přisvědčil rovněž poslední námitce právního zástupce žalobce, podle které ve výroku napadeného usnesení schází označení osoby povinné k výplatě přiznané částky. Tou je vždy soud prvního stupně. Vedle určení osoby platbou povinné by rozhodnutí o přiznání odměny mělo obsahovat rovněž lhůtu, ve které bude odměna vyplacena.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů zrušil usnesení odvolacího soudu (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno napadené rozhodnutí, se vztahují také na rozhodnutí soudu prvního stupně a ve věci bude navíc třeba provést další dokazování, zrušil Nejvyšší soud i usnesení soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Nájemné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odměna advokáta \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Péče o dítě \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Smlouva o smlouvě budoucí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Daňová exekuce](#)
- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Autonomie vůle](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)